

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Tervdokumentáció átdolgozása

Ügyszám: SzJSzT – 07/13

A megkereső által feltett kérdések:

1. **Ki a Tervdokumentáció, és az azok alapján megvalósult Létesítmény személyhez fűződő és vagyoni jogainak jogosultja? Milyen jogok szálltak át/illetik meg a megrendelőt?**
2. **Történt-e jogellenes magatartás a Létesítmény fejlesztése és bővítése során? Amennyiben igen, szükséges tisztázni, hogy miben áll a jogsérelem, mi a jogellenes magatartás. (A korábbi tervek jogsértő felhasználása vagy az építészeti alkotás integritásának megsértése valósul-e meg, ennek során mennyiben kerültek felhasználásra a korábbi tervek, vagy épületek.)**
3. **Az esetleges jogellenes magatartás következtében Tervezőnek milyen személyhez fűződő és vagyoni jogai sérültek?**
4. **Az esetleges jogellenes magatartás okozott-e Tervezőnek vagyoni sérelmet, keletkezett-e kára? Ha igen, akkor ez milyen bevételkiesést okozott neki és ez milyen elemekből áll (vagyoni hátrány/elmaradt vagyoni haszon, előny stb.)?**
5. **Amennyiben Tervezőnek kára keletkezett, úgy az által igényelt vagyoni követelés kívül/kikkel szemben, milyen jogcímen és mekkora összegben érvényesíthető?**
6. **Miként alakul a szerzőtársak viszonya, Tervező milyen hányadban igényelheti vagyoni követelését?**
7. **Szükség esetén tegyék meg egyéb észrevételeiket!**

Ad.1

Az eljáró tanács előjáróban leszögezi, hogy e kérdést – tekintettel a kirendelésben feltett további kérdésekre is – úgy értelmezte, hogy a Létesítmény és az azon belül található, a feljelentésben Belső tereknek nevezett területek első, eredeti megvalósítása (a továbbiakban: 'Eredeti tervek és létesítmények') során készült tervdokumentációkra és az alapján megvalósult, 1998-ban átadott létesítményekre vonatkozik. Rendelkezésre álló adatok hiányában továbbá az eljáró tanács nem vizsgálta, hogy a terveket kizárólag a feljelentő (a továbbiakban: „Tervező”) vagy több szerzőtárs együttesen alkotta, ezért a továbbiakban csupán a Tervező jogainak szempontjából vizsgálta a kérdéseket.

Az eljáró tanács a személyhez fűződő és vagyoni jogok kérdését külön, a vagyoni jogokkal kezdve vizsgálta meg.

A kirendeléshez csatolt iratok alapján az eljáró tanács számára nyilvánvalóvá vált, hogy e kérdést a feljelentő és a K. Társaság között folyt (és részben most is folyamatban lévő) polgári perben az eljáró bíróság korábban már mind első-, mind másodfokon megvizsgálta. Az eljáró tanács a másodfokú bíróság részítéletének 6-7. oldalán foglalt indokolás, valamint a Tervező K. Társasággal a kérdéses időszakban fennálló munkaszerződése¹ alapján ugyancsak nem látja

---

¹ A csatolt munkaszerződés (1989. május 1.) hivatkozik az ellátandó feladatok körében mellékletre és Kollektív szerződésre, a részvénytársasági vezérigazgatóvá történő kinevezés (1991. április 29.) pedig az Rt.

közvetlenül alátámasztottnak a Tervező Eredeti Tervekre vonatkozó vagyoni jogainak K. Társaságra való átszállását.

Ugyanakkor az eljáró tanács álláspontja szerint *közvetetten* mind az építészeti tervezői gyakorlat, mind az eljáró tanács rendelkezésére álló – a Tervező és K. Társaság között a tervezés időszakára irányadó munkaszerződésen túlmenő – egyéb dokumentációk, így különösen a 13. sz. vezérigazgatói utasítás is alátámasztják, hogy az Eredeti Tervek készítése a Tervező munkaköri kötelezettsége volt.

Az építészeti tervezési gyakorlatot illetően az eljáró tanács ismerteti az alábbiakat:

- a) A K. Társasághoz hasonló tervező irodák gyakorlatában – amennyiben az ügyvezető is gyakorló építész – általános, hogy az ügyvezető is tervez, a tervező iroda nevében és képviselőként. Az ilyen jellegű feladat annyira kézenfekvő, hogy azt a legritkább esetben rögzítik a munkaköri leírásban.
- b) Ekkora léptékű tervezési feladatot az általános gyakorlatban nem egyetlen tervező jegyezi, amennyiben mégis, úgy önálló, névre szóló szerződése kellett volna, hogy legyen a Megbízóval (esetleg a K. Társasággal), valamint az összes al- és társtervezővel.
- c) Ilyen volumenű megbízásnál kötelező a tervezői felelősségbiztosítás megkötése, amelynek a jogosult, felelős (és ilyen minőségében számon is kérhető) tervező- vagy tervezőiroda nevére kell szólnia. A csatolt dokumentumok ilyen biztosítást nem tartalmaznak, holott az eljáró tanács álláspontja szerint a biztosítást kötő személye (a Tervező vagy a K. Társaság) ugyancsak meggyőző érveléssel szolgálhatna a jogtulajdonos személyére vonatkozóan.
- d) Konkrét ügyben a tervezői gyakorlat szerint ugyancsak a K. Társaság jogszerzését támaszthatja alá az, hogy a Megbízóval (ill. egymással) csak a K. Társaságnak és az U. Társaságnak volt szerződése, a Tervezőnek önállóan nem, valamint, hogy az összes engedélyezési terven a K. Társaság, a kiviteli terveken pedig az U. Társaság cégszerű aláírása szerepel. A terveket ugyancsak a K. Társaság engedélyeztette, valamint az engedélyen is ő szerepel.

A rendelkezésre álló iratok alapján ugyanakkor a fenti ismertetett gyakorlaton túlmenően megállapítható az is, hogy a Tervező a K. Társaságtól a tervezés után az egykori Szerzői Jogvédő Hivatalon keresztül szerzői jogdíjat vett fel, amely elismerése annak, hogy a K. Társaság, mint munkaviszonyban alkotott mű után járó szerzői jogdíjakat fizetett neki. A megküldött iratok között fellelhető az erről szóló szerződés (F/4), amelyet a szerzőtársak (így a Tervező) és a K. Társaság kötöttek és amely a K. Társaságot végig munkáltatóként hivatkozta. Annak ellenére tehát, hogy a Tervező munkaszerződésében az első és másodfokú bíróság által is megállapítottan nem szerepel a tervezés, mint munkavégzési kötelezettség, mégis a hivatkozott szerződés alapján megállapítható, hogy a K. Társaság és a Tervező, mint munkáltató és munkavállaló kötöttek szerződést arról, hogy a K. Társaság a tervdokumentáció hasznosításából hozzá befolyt jövedelem alapján részeltette jogdíjban a munkavállaló Tervezőt.

Erre tekintettel az eljáró tanács álláspontja szerint az Eredeti Tervek és létesítmények vagyoni jogai jogutódként a K. Társaságot illetik, illetve az a harmadik személy vagy személyek, amelyek, vagy amelyeknek a tervek felhasználására engedélyt adott. Ilyen engedélyadás a vagyoni jogok közé tartozó többszörözési jogok vonatkozásában minden bizonnyal történt korábban, hiszen az Eredeti létesítmények Eredeti tervek alapján történő kivitelezése maga is többszörözésnek minősül.

---

alapszabályára és Szervezeti és Működési Szabályzatára, azonban ezek nincsenek becsatolva a megkapott vizsgálati anyaghoz.

Az Eredeti terveken és létesítményeken fennálló személyhez fűződő jogok vonatkozásában az eljáró tanács hivatkozik a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 9.§ (2) bekezdésére, amelynek értelmében e jogait a szerző nem ruházhatja át, azok másként sem szállnak át és nem mondhat le róluk. E jogok gyakorlásáról a vagyoni jogokról rendelkező szerződésben lehet ugyan rendelkezni, azonban a személyhez fűződő jog még ilyen esetekben is a szerzőnél marad, ezért kimondható, hogy az Eredeti terveken és létesítményeken fennálló személyhez fűződő jogok jogosultja a szerző, vagyis a Tervező.

Ad 2.

Általánosságban elmondható, hogy ahhoz, hogy egy már létező építészeti alkotás (így pld. Létesítmény) fejlesztése és bővítése (szerzői jogi szempontból: átdolgozása) a tervezői munka szempontjából és szerzői jogi szempontból jogszerűen valósuljon meg, szükséges, hogy az alkotás átdolgozására a felhasználó az alkotó vagy jogutódja megfelelő engedélyével rendelkezzen. Az átdolgozás maga ilyen esetben természetesen az építészeti alkotás terveinek átdolgozásával kezdődik, ezt követi – már a módosított tervek alapján – magának az építészeti alkotásnak az átdolgozása. Ezért az alkotó (vagy jogutódja) által adott átdolgozási engedélynek is kettősnek kell lennie: egyrészt ki kell terjednie magának az eredeti terveknek, másrészt az eredeti tervek alapján létrejött eredeti építészeti mű átdolgozására.

Konkrét ügyben – tekintettel az 1. válaszban ismertetettek szerinti munkáltatói jogszerzésre – az átdolgozás és az átdolgozás engedélyezésének joga a munkáltatót illeti meg, ezért a Tervező jogainak megsértése e tekintetben nem igazolható. A munkáltatói jogszerzésből az is értelemszerűen következik, hogy a munkáltató nem volt köteles az eredeti szerzőt felkérni az átdolgozással kapcsolatos tervezési feladatok elvégzésére.

Ami a Tervező át nem ruházható személyhez fűződő jogainak esetleges sérelmét – jelen esetben az Szt. 13. §-a szerinti integritássérelmet, valamint az Szt. 67. § (1) bekezdése szerinti jogsértést – illeti, az eljáró tanács álláspontja a következő. Figyelemmel arra, hogy az átdolgozás joga a munkáltatót illeti meg, valamint általában a munkaviszonyban alkotott művekre vonatkozó szabályozás logikájából (mely e művek felhasználhatóságát eltávolítja az eredeti alkotó szándékától és a munkáltató érdekének rendeli alá) következtethetően az eljáró tanács szerint e jogok a munkáltatói rendes joggyakorlás során beszűkülhetnek, a munkáltatót széles körű (gyakorlatilag korlátlan) változtatási jog² illeti meg és e körben az eredeti szerző (Tervező) jogosultsága mindössze arra terjedt ki, hogy kérje neve feltüntetésének mellőzését, amennyiben a változtatással nem ért egyet.³

Az eljáró tanács az átdolgozás és az ahhoz kapcsolódó személyhez fűződő jogi kérdések kapcsán továbbá az alábbiakat is fontosnak tartja kiemelni:

- a) A Tervező személyhez fűződő szerzői jogainak fennálltát a rendelkezésre álló dokumentumok alapján egyik érdekelt fél sem vitatta, sőt, annak tiszteletben tartásával és elismerését kifejezendő a K. Társaság (nem támaszkodva kizárólag az Szt. 30. § (5) bekezdésének alkalmazására) a tervezés megkezdésekor megkereste Tervezőt, egyeztetéseket kezdeményezett vele, a vázlatterveket bemutatta neki és felkérték építészeti konzulensi-, tanácsadói feladatra a továbbtervezés idejére. Ez egyértelműen a Magyar Építész Kamara (a továbbiakban: Kamara) előírásainak szellemét követő, etikus eljárás volt, az e feladatokért felajánlott díjazás pedig méltányosnak volt nevezhető. Az egyeztetések előtt azonban a Tervező kitért, a találkozók többségét lemondta, a

² Gyertyánfy Péter (szerk.): A szerzői jogi törvény magyarázata, Complex-Kluwer, 2006. 183. o.

³ Szt. 30. § (5) bek.

megállapodást nem írta alá, de nem is utasította vissza egyértelműen – ez viszont a kamarai etikai fegyelmi elvekkkel ellentétes, mely szerint a szerzővel törekedni kell a megállapodásra a további felhasználásról, aki indokolatlanul nem zárkozhat el az egyeztetések, a megállapodás és a terv átalakítása elől.

- b) Az eljáró tanács álláspontja szerint az átdolgozott tervek megvalósulásával Tervező hírneve sem sérült, valamint hitelrontás sem történt, mivel az új terv számtalan hazai- és nemzetközi díjat nyert, kiállításokon méltatták (többek között ... díjak).

Ad 3.

Az 1. és 2. kérdésre adott válaszokból következően a Tervező vagyoni jogai nem sérültek, míg a személyhez fűződő jogok körében is csupán a mű integritáshoz fűződő jog sérelme lehetne kérdéses, amelyet azonban nem támaszt alá a 2. kérdésre adott válasz végén felsorolt, szakmai körökben ismert hazai és nemzetközi díjak ténye.

Ad 4.

A korábbi pontokban elmondottak alapján – mivel az eljáró tanács álláspontja szerint a Tervező vagyoni jogai nem sérültek, személyhez fűződő jogának sérelme pedig nem megállapítható – a Tervezőnek kára nem keletkezett.

Ad 5.

Eljáró tanács álláspontja szerint Tervezőnek kára nem keletkezett (ld. az előző kérdésre adott választ), ezért e kérdésre válasz értelemszerűen nem adható.

Ad 6.

Az Eredeti tervek és egyéb tervdokumentációk hiányában nem állapítható meg a szerzőtársak alkotói hozzájárulásának aránya. Erre vonatkozóan az Eredeti tervek készítésének időpontjában a K. Társaság munkatársai és a K. Társaság között létrejött szerződésekben foglalt „szerzőségi arányok” sem adnak támpontot, figyelemmel arra is, hogy a Tervező által vitatott, ezek valóban a szerzőségi hozzájárulás arányát tükrözik-e.

A kérdés második felére válaszolva ugyanakkor az eljáró tanács ismételt megerősíti, hogy Tervezőnek igazolható kára nem keletkezett, így vagyoni követelést nem érvényesíthet.

Ad 7.

Az eljáró tanácsnak egyéb észrevétele nincsen.

Budapest, 2013. április 3.

dr. Szilágyi István
a tanács elnöke

dr. Gondol Daniella
a tanács előadó tagja

Vadász Bence
a tanács szavazó tagja